

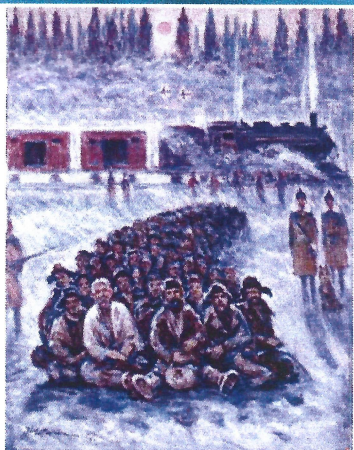

ŐRZŐ

A POFOSZ 1956-os Hagyományőrző Tagozatának kiadvány
III. évfolyam 11. szám 2017. szeptember

„A hagyományőrzés nem a hamu megtartása, hanem a láng továbbvitele.”
Morus Tamás

Száz éve született a szörny

A bolsevista szörny – száz évvel ezelőtti – hatalomra jutása az első világháborúban gyökeredzik. A német vezetés a kétfrontos háború megszüntetését abban látta, hogy az orosz cári rendszer radikális ellenzékét hatalomra juttatva, azok majd kivezetik az Orosz Birodalmat az általuk egyébként is „imperialista” háborúnak bélyegzett csapdából.

A legerősebb híve a „Lenin kártya” bevetésének Parvus (Izrail Lázárovics Helphand) egy kereskedőnek álcázott titkos ügynök volt dániai bázissal.

Kép: Nikolai Gutman

Biztosította az ottani német nagykövetet, hogy ha ráengedik Oroszországra a háborút ellenző baloldalt, azok olyan anarchiát keltenek, hogy két-három hónap elteltével az oroszok lehetetlennek találnák a háborúban maradáást. Kiemelte továbbá, hogy Lenint kell támogatni, aki „sokkal örültebb” mint Kerenszkij(1) vagy akár Csehidze(2). Megjósolta még pontosan azt, ami történt, ha Lenin visszatért Oroszországba, meg fogja dönteni az Ideiglenes Kormányt és különbékét fog kötni.

Németország koppenhágai nagykövete, Ulrich von Brockdorf-Rantzau gróf, szabadkőműves és illuminátus, tájékoztatta Berlint: „Itt az idő, hogy feltétel nélkül a lehetséges legnagyobb káoszt teremtjük Oroszországban.” Azonban figyelmeztetett is: „Az valószínűleg veszélyes dolog, hogy felhasználjuk a Helphand mögött álló erőket. Viszont ha nem vesszük igénybe szolgálataikat, mert félünk attól, hogy nem tudjuk kordában tartani őket, akkor azzal csak a gyengeségünket bizonyítanánk.”

(1) A cári rendszer vége és a bolsevik hatalomátvétel közötti bő félév Ideiglenes Kormányának minisztere majd vezetője, szabadkőműves.

(2) A petrográdi szovjet vezető alakja, annak a tanácsának, amely az Ideiglenes Kormánytal párhuzamos hatalmi centrumot jelentett.

Németország koppenhágai nagykövete, Ulrich von Brockdorf-Rantzau gróf, szabadkőműves és illuminátus, tájékoztatta Berlint: „Itt az idő, hogy feltétel nélkül a lehetséges legnagyobb káoszt teremtsük Oroszországban.” Azonban figyelmeztetett is: „Az valószínűleg veszélyes dolog, hogy felhasználjuk a Helphand mögött álló erőket. Viszont ha nem vesszük igénybe szolgálataikat, mert félünk attól, hogy nem tudjuk kordában tartani őket, akkor azzal csak a gyengeségünket bizonyítanánk.”

A svájci német ügyvivő, von Romberg is hasonló tanácsot adott a helyi orosz emigránsokkal foglalkozó szakértői vélemények alapján.

A dolog helyességéről meggyőzött német kancellár Bethmann-Hollweg, utasította Romberget a tárgyalások lefolytatására az orosz emigránsok utaztatására.

Lenin diktálta a feltételeket:

- a szerelvénynek nemzetek feletti státuszt kell biztosítani
- nem lehet útlevel ellenőrzés
- az utazók száma és névsora nem tartozik senkire sem.

Az a tény, hogy egy ágról szakadt politikai menekült feltételeket szabott a német kormánynak, jól jelzi, hogy Lenin tisztában volt annak a szolgálatnak az értékéről, amit a németeknek tenni készül.

A zárt szerelvény 1917. április 9-én el is indult Zürichből végzetes útjára(3).

Egy forrás szerint 32 politikai emigráns hagyta el Svájcot a vonattal. Köztük 19 bolsevik, három Trockij követő (akkor még nem bolsevik) és hat tagja a Bund-nak, az oroszországi zsidó szocialista mozgalomnak.

Az utazás sikeresen lezajlott. A németek meg voltak elégedve. Stockholmi ügynökük április 17-én táviratozott Berlinbe: „Lenin sikeresen megérkezett Oroszországba. Pontosan úgy működik, ahogy mi akarjuk.”

Az őszi hatalomátvételig azonban még rögzös út vezetett. Az egész német-bolsevik terv majdnem hajótörést szenvedett júliusban. „Nincs olyan eseménye az Orosz Forradalom eseménysorozatának, amelyről annyi készakart hazudozás folyt, mint az 1917. júliusi lázadás. Ennek oka, hogy ez volt Lenin legnagyobb hibája, egy rossz helyzet-felismerés, amely majdnem elvezetett a bolsevik párt megsemmisüléséhez.” – írja Richard Pipes.

- (3) Fontos megjegyezni, hogy a cári rendszer már 1917. március 2-án megbukott, ami II. Miklós cár lemondó levelének a dátuma.

Forrásművek:

Z. A. B. Zeman: *Germany and the Revolution in Russia, 1915-18*, London, 1958.

Richard Pipes: *The Russian Revolution*, Alfred A. Knopf, 1990.

Szabad földön is vadásztak a szabadságharcosokra

*Nem volt biztonságban, aki leleplezte
a rendszert*

Emlékmű: Boston, Hollósy György alkotása

Az 1956-os szabadságharc vérbefojtása után a forradalmárookra megtorlás várt. A kíméletlen leszámolás elől sokan a kényszerű menekülést választották, ám nem kevesen voltak, akik még a szabad világban sem érezhették biztonságban magukat. Azok ugyanis, akik szót emeltek a kommunista rendszer alávalóságai ellen, üldözendő személyekké váltak. Még a szabad világban is vadásztak rájuk – ez derül ki alábbi írásunkból.

Részlet Oltványi László: *Harcok Dél-Budapesten 1956* című könyve (München, 1981) Utószavából:

„Az 56-os magyar szabadságharc gyógyíthatatlan sebet ejtett a szovjet rendszer teljes egészén. Magyar szabadságharcosok – szabad földön – leleplezték a rendszer hazugságait, melynek következtében egymás után gyilkolták kiküldött ágensek a számukra kellemetlen tanúkat. Így ölték meg Rómában Szabadi Csabát, Johannesburgban Rónássy Jánost, Münchenben Gyümölcsfalvy Imrét, Bécsben Turschl Gusztávot és másokat. Így gyilkoltak a legkülönbözőbb módokon és helyeken. Volt, akit autóval gázoltak el, vagy vonatból löktek ki (Svájc), de legtöbb esetben egy lövéssel intézték el a piszkos munkájukat.”

Ámon Antal főszerkesztő megjegyzése:

Amikor 1975-ben a bécsi rendőrség javaslatára politikai menedékjogot kértem – a ma is változatlanul érvényben lévő, az ENSZ 1951-es Genfi Menekültügyi Konvenciója értelmében –, az eljárás része volt az ujjlenyomat-vétel, a testem fizikai jellemzőinek rögzítése, így a fogsorom sajátosságainak számbavétele is. Erre csak azért lehetett szükség, hogy azonosíthassák a holttestemet, ha hasonló sorsra jutnék egy árokszáron, mint a rendőrség számára jól ismert esetek áldozatai.

Saját beszélgetéseimből tudom, hogy a később Ausztráliában is megfordult dr. Virágh Mária, aki „pesti lányként” a Körtéren segített a harcokban, szintén beszámolt félelmetes kísérletekről személye ellen. Vagy vegyük Kovács Ibolya esetét, akit ausztráliai otthona ajtajában lőttek vállon, ezzel megnyomorítva, mert kimentette a Corvin-köz harcok tépte lyukas zászlaját. (Az ereklye, aztán visszatért a hazába és a Lakitelki Emigrációs Múzeumban került elhelyezésre.)

Hol tartanak az elvtársi, testvérpárti életműben?

Különböző becslések figyelembevételével a kommunisták világszerte sok tízmillió ember erőszakos, időelőtti haláláért felelősek. Alább a meggyőző számok következnek.

A Szovjetunióbeli kommunisták áldozatai: 61,911,000 lélek. Forrás: R. J. Rummel: Lethal Politics, Soviet Genocide and Mass Murder since 1917 (Halálos politika, szovjet népiártás és tömeggyilkosság 1917 óta), Transaction Publishers, 1990. www.hawaii.edu/powerkills/NOTE5.HTM

Népi Kína kommunistáinak áldozatai: 73,237,000 fő. Forrás: R. J. Rummel: China's Bloody Century, Genocide and Mass Murder since 1900 (Kína véres évszázada, népiártás és tömeggyilkosság 1900 óta), Transaction Publishers, 1991. Továbbá Rummel korrekciója, 2005-ben. Forrás: www.hawaii.edu/powerkills/NOTE5.HTM.

Továbbiak forrása: Chris Banescu: The Communist Holocaust, www.orthodoxytoday.or./blog/:

A koreai kommunisták áldozatai:	3,163,000 lélek
A kambodzsai kommunisták áldozatai:	2,627,000 lélek.
Az afganisztáni kommunisták áldozatai:	1,750,000 lélek.
A vietnámi kommunisták áldozatai:	1,670,000 lélek.
Az etióp kommunisták áldozatai:	1,343,610 lélek.
A jugoszláv kommunisták áldozatai:	1,072,000 lélek.
A mozambiki kommunisták áldozatai:	700,000 lélek
A román kommunisták áldozatai:	435,000 lélek.
A bolgár kommunisták áldozatai:	222,000 lélek.
Az angolai kommunisták áldozatai:	125,000 lélek.

További kilenc országban a kommunisták áldozatainak száma 100,000 vagy annál kevesebb.

Kommunizmus: Lépéshátrányban a gazdaság is

Az alábbiakban gazdasági összehasonlítás révén mutatunk rá a kommunizmus kártékonyására. Az összevetésben néhány olyan országgal hasonlítjuk össze hazánk teljesítményét, amelyek nem szenvedtek a kommunista rendszer mindent, a gazdasági életet is megbénító béklyójától.

A kommunisták alatti lemaradásunk összehasonlító számokban az egy főre eső GDP (1) alapján:

	1937	1989
Magyarország	100	100 egység
Görögország	77	194
Portugália	78	166
Spanyolország	79	354
Olaszország	113	540
Németország	283	689
USA	558	741

Tehát a mögöttünk lévők megelőztek bennünket, az előttünk lévők pedig elhúztak.

Ne feledjük: Olaszország és Németország szintén frontország voltak.

(Baják László, Somogyi Gyula: A szocialista gazdálkodás fekete könyve, Budapest Business Klub, 2002, 8.old.)

Egy másik összehasonlítás a történelmileg legalkalmasabb viszonyító országot vette figyelembe, a szomszédos Ausztriát.

A hazai egy főre jutó GDP az osztrák „sógor” százalékában:

1870-ben 58,6%

1910-ben 60,8%

1938-ban 74,6% (Horthy rendszer utolsó békeéve)

1990-ben 38,2%

2010-ben 34,7%

(Hazafi Zsolt, Hetek, 2013. július 20.)

A kapitalista, horthysta idők határozott felzárkózási trendje után a kommunisták alatt határozott leszakadás.

(1) GDP a Nemzeti Össztermék angol nyelvű rövidítése

Marx a gonosz csapodár, a besúgó és a reménytelen kéregető

Gondolatok, melyek kimaradtak a hazai marxista tananyagból

Marx Károlyról – a rendszerváltozás előtti évtizedekben – sok mindent megtanítottak, ám sok mindent nem. Alábbi írásunk felettébb árnyalja a kommunista ideológiáról kialakult képet.

Marx, mint baloldali világbálvány, valójában nem sok szimpátiával gondolt az emberekre. Főleg magára gondolt. Még a családi környezete se érdekelte. Családjá magá volt a tragédia: az egyik lánya ópium-túladagolásban halt meg, a másik pedig egy öngyilkossági pak-tum során. Amikor egy harmadik kislány, Franciska, egyéves korában elhunyt, még kis kopersót sem tudott venni neki, annyira csoró volt. A fia, Edgár, gyomormérgezésben halt meg a koszos környezet következtében.

Marx dohányzott és ivott, az élvezeti cikkeket nem vonta meg magától. A szappannal viszont spórolt. Alig mosakodott, ritkán fürdött. A pénz kezeléséhez nem értett. Valójában nem is akart igazán állást szerezni. A rokonságától és barátaitól kölcsönöket vett fel, amelyeket szinte sohasem fizetett vissza. A családi ezüst és a család ruhadarabjai gyakran kerültek a zálogházba.

Odáig is eljutott, hogy a lakását nem hagyhatta el, mert nem volt mit felvennie.

Barátja és jóakarója, Engels Frigyes nélkül a családjával együtt az éhezésig jutott volna.

Cselédet viszont évtizedeken keresztül tartott. A dolgozók kizsákmányolása ellen papoló kommunista a cselédjének egy fillér bért nem fizetett. Helen Demuth csak szállást és ellátást kapott munkája cserébe. Ha van röghöz kötött rabszolgatartás kicsiben, akkor azt Marx gyakorolta. A cseléd kizsákmányolása nem akadályozta meg Marxtot abban, hogy teherbe ejtse. A fiút, Fricit, azonban életében csak egyszer fogadta. A gyakorlatilag kita-gadott leszármazott az édesanyját is csak a hátsó bejáraton keresztül látogathatta. Végül Engels vette gyámkodásba Marx nem vállalt zabigyerékét.

Az egyetlen proletárt tehát, akit Marx ismert, sohasem fizette meg, de szeretőnek használta.

Marx Károly kedvenc szófordulata volt az a fenyegetés, hogy „meg foglak semmisíteni”.

Valóban, idejének nagy részért azzal töltötte, hogy politikai riválisairól és ellenfeleiről részletes dossziékat állított fel, amelyeket aztán a megfelelő pillanatban nem átalott a rendőrségnek átadni, ha úgy látta, hogy ezzel saját céljait szolgálja. (1)

Marx levele barátjához Kugelmanhoz 1866. október 11-én:

„...a legközelebbi jövőben pénzügyi válság előtt állok,...éppen itt Londonban, ahol a lát-szatot fenn kell tartani, politikailag is tönkretenne. Azt szerettem volna megtudni öntől, hogy ismer-e valakit vagy néhány embert (a dolognak ugyanis semmi körülmények között sem szabad nyilvánosságra kerülni), aki mintegy 1,000 tallért 5 vagy 6%-os kamatra legalább két évre kölcsönözhetne nekem? Most 20-50%-os kamatot fizetek a kis összegek után, amelyeket felveszek.”

(1) Paul Johnson: Intellectuals című könyvének felhasználásával

Egy jellemző történet, ami Kugelmannéknál játszódik:

„Egyszer Marx több napot töltött náluk Hannoverben. Amikor egy társaságban valaki megkérdezte Marxtól, hogy az általa elképzelt ideális társadalomban ki fogja az utcán a járókelők cipőjét pucolni, Marx indulatosan válaszolt: Maga fogja csinálni. Ettől a kérdező elhallgatott.

Később Kugelmann felesége visszatért a témára mondván Marxnak: Én nem tudom magát elképzelni, hogy maga lenne a cipőpucoló egy jövőbeni társadalmilag kiegyenlített korszakban. Magának túl arisztokratikusak a szokási és a hajlamai.

Marx egyetértőleg válaszolt: Én sem tudom elképzelni. Azok az idők eljönnek ugyan, de mi már akkor nem leszünk. (2)

(2) Bertran Schefold: Great Economic Thinkers from the Classics to the Moderns (Nagy közgazdasági gondolkodók a klasszikusoktól a modernekig), Routledge, 2016, 158.old.

Ámon Antal

Ügyfélfogadás, összejövetelek

Tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, hogy a POFOSZ Hagyományőrző Tagozatának 2016-tól átalakul az ügyfélfogadási rendje. Barátainkat és tagtársainkat **előzetes egyeztetés után** – bármely hétköznapon – várjuk a tagozat székhelyén: Budapesten, a XIV. kerület, Nagy Lajos király útja 155. számú irodánkban. Kérjük, hogy látogatási szándékát előre jelezze Ámon Antalnál – a tagozat elnökénél – a 06-30-814-9917 vagy a 06-1-257-0190-es telefonszámon. Az előzetes bejelentkezés Vasvári Évánál, a hagyományőrzők elnökhelyettesénél is jelezhető a 06-20-428-7351 vagy a 06-1-781-3674-es telefonszámon.

A havonkénti találkozók rendje nem változik, azaz tagjainkat és pártolóinkat minden hónap első szerdáján délután 15 órakor várjuk zuglói irodánkban. baráti összejöveteleken – 1956 szellemiségének megőrzése jegyében – előadások hangzanak el, majd kötetlen beszélgetésekre kerül sor.

Abszurd a kommunizmusban

A szenvedések ellenére is neveltségessé tette magát a rendszer

Ben Lewis, aki könyvet írt a kommunizmus humoráról, azt mondja:

„A kommunizmus egy vicegyár is volt. Gazdaságtana és elnyomó rendszere veleszületett abszurd helyzeteket teremtett. Voltak viccek a fasizmus és a nácizmus alatt is, de azok a rendszerek nem valósították meg a neveltségessé azt a mértékét, mint a kommunizmus.”

A moszkvai bíróság épületéből egy bíró lép ki, miközben vörös a feje a nevetéstől. Egy kollégája odalép hozzá és megkérdi, min mulat ilyen jól.

- Most hallottam a világ legjobb viccét – válaszolta
- Gyerünk, akkor mondd el nekem is!
- Nem lehet. Most adtam a fickónak tíz év börtönt érte.

* * *

- Sztálin elvtárs, behozták ezt az embert, mert teljesen úgy néz ki, mint Ön.
- Akkor lőjék föbe!
- De Főtitkár elvtárs, talán ha levágnánk a bajuszát, akkor nem kéne.
- Jó ötlet! Vágják le a bajuszát, és úgy lőjék föbe!

* * *

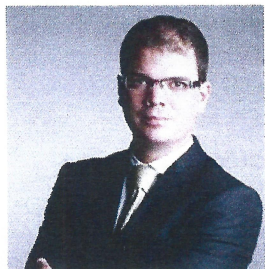
Hajótörést szenved egy szovjet hajó. A kannibálok elkapják a legénységet és készülnek mindenkit megenni, de a hajókapitány szót kér:

- Kannibál elvtársak, volt Önöknél erőszakos kolhozosítás?
- Nem volt.
- Na és személyi kultusz volt?
- Nem volt.
- Na és Lenin születésének ünneplése volt?
- Nem volt.
- Akkor elvtársak, mitől vadultak meg ennyire?

* * *

Két régi osztálytárs találkozik a moszkvai utcán.

- Te hol dolgozol?
- Én egy középiskolában vagyok tanár. És te?
- Én a KGB-nél vagyok.
- És mi a dolgod a KGB-nél?
- Mi azok után kutatunk, akik nincsenek megelégedve.
- Úgy érted, hogy vannak olyanok, akik megelégedettek?
- Akik megelégedettek, azokkal a Szocialista Tulajdon Elsik kasztóit Felderítő Osztályunk foglalkozik.

Fájdalmas hagyaték maradt a diktatúra nyomában

A kommunista bűnök elkövetőinek felelősségre vonása elmaradt

Súlyos, nehezen kiheverhető örökséget hagyott hátra a kommunista diktatúra – hangzott el a hagyományőrzők szeptemberi, a nyári szünetet követő első találkozásán. Az 1956 Öröksége Alapítvánnyal és a POFOSZ XIV. kerületi szervezetével közösen rendezett összejövetelen Máthé Áron, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) elnökhelyettese tartott előadást „Szovjet örökség és az európai emlékezet” címmel.

A POFOSZ Nádor utcai székházában – középiskolás diákok részvételével – tartott rendezvényen az előadó kifejtette: bár közel három évtizede lezajlott a rendszerváltás, Közép-Európában mégsem sikerült valós eredményeket elérni a kommunista ideológia által vezérelt diktatúra következményeinek elhárításában. A normális gazdasági és társadalmi viszonyokat szétzüllesztő, az emberi sorsokat megnyomorító – és emberéletek sokaságát követelő – rombolás hatásainak felszámolása felemás lett: s ez egyaránt vonatkozik az anyagi, a jogi és az erkölcsi jóvátételre.

Felidézve a kárpótlás folyamatát és állomásait, Máthé Áron arra hívta fel a figyelmet, hogy bár Magyarországon kialakult és pezseg a piacgazdaság, ám a korábbi sérelmeket elszenvedett emberek jogi kárpótlása – ezt szolgálták a semmiségi törvények – elhúzódott; anyagi kártalanításuk – a kárpótlási jegyekkel – nem volt igazán sikeres; a büntetőjogi kárpótlás pedig csődöt mondott. Utóbbi különösen érzékeny pontja a jóvátételnek, hiszen ez jelenthette volna az erkölcsi kárpótlást is. Ám köztudott: a kommunista bűnök elkövetőinek felelősségre vonása elmaradt, elegendő arra utalni, hogy a sortűzpercek negyven eljárásában mindössze négy ítélet születet. Az akkori bűnös döntéshozók közül mindenki ágyban, párnák között halt meg, nem kellett megbűnhődniük tetteikért.

Ami pedig a nyugat-európai emlékezetet illeti, lesújtó a kép. Nyugat-Európa nagyvárosaiban még ma is Lenin- és Trockij-szobrokat állítanak, s az egyetemi diákság körében vonzó a kommunista ideológia. Ennek nyilvánvaló oka, hogy sem ők, sem a felmenőik nem éltek kommunista diktatúrában, nem tapasztalhatták meg e hazug ideológia pusztító hatásait és nem kellett elszenvedniük a rendszer működésének romboló következményeit.

Vasvári Éva

Emléktábla avatás Zalában

Megrendítő múltidézés az ÁVH-s kínzópincében

Szövetségünk tagja, Bene József elhatározta, hogy kezdeményezi és megszervezi egy emléktábla elkészítését és felavatását az 1951-ben kitelepített szülei és a velük együtt szenvedő Pusztamagyaródiak tiszteletére. A falu meglévő és most felújított Hősök Emlékművére, az első és a második világháború hősei névsora mellé, most 2017. szeptember 16-án újabb tizenhárom név került.

A kitelepítettek, más szóhasználattal deportáltak jellemzője az volt, hogy ítélet nélkül lettek jogfosztottak és vagyonuktól megfosztottak. Bene József szülei az ebesi zárt kényszermunkatáborba kerültek e terrorakció során. A kis Jóska és a testvére csak azért úszták meg az elhurcolást, mert akkor éjjel éppen fent voltak a szőlőben, ahova az ÁVH-s végrehajtók, a beállott ítéletidő következtében, már nem akartak értük menni. Egy szülő-gyerek elválasztás az ávosok forgatókönyvében ugyanolyan egyszerű dolog volt, mint valakinek az ok nélküli megkínzása. Benne van az osztályharcban.

A pusztamagyaródi emberek, fiatalok és idősek, valamint a vendégek lelkes méltósággal vettek részt az emlékező istentiszteleten és a tábla felszentelésén. Beszédet, versek hangzottak el. v. Kiss Bódog Zoltán, a POFOSZ Zala-megyei elnöke többek között rámutatott, hogy csak a zalai határsávból 37 településről közel 1,500 nőt, férfit és gyereket hurcoltak kényszerlakhelyre és kényszermunkára 1951 során.

Az ünnepélyes események zárásaként a falu, Kovács Károlyné polgármester vezetésével, ebéddel vendégelte meg az emlékezésen résztvevőket. A falu vendégszeretetét ezúttal is köszönjük.

Képen: v.Kiss Bódog Zoltán

Bene József emléklapot ad át

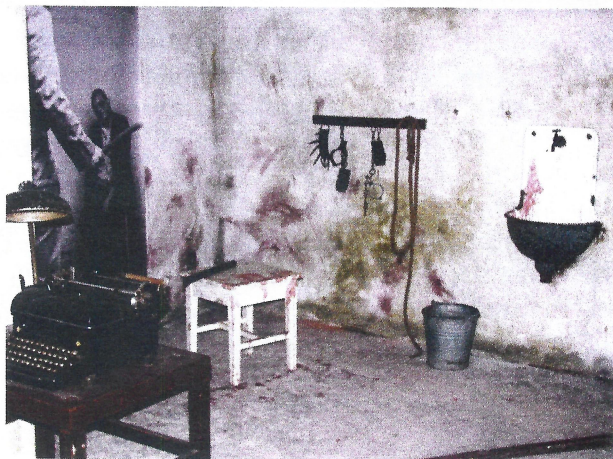
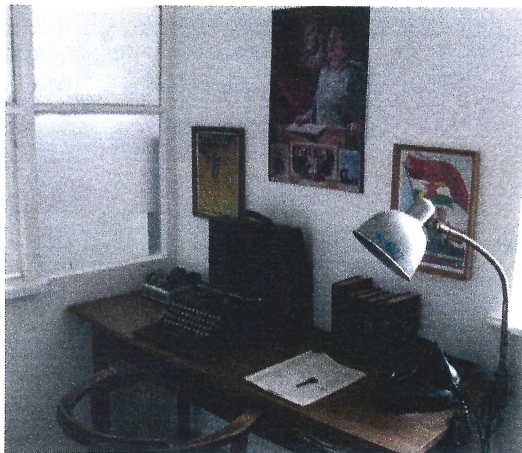
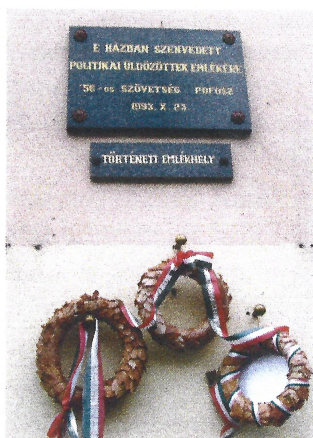
Útban Pusztamagyaródra Zalaegerszegen is megálltunk és felkerestük a kommunizmus áldozatainak emlékmúzeumát. Az emlékhely az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) egykori zalaegerszegi központjában, a Mártírok útja 5-7 szám alatt található.

A megfelelő hangulatot a kapu mögött elhelyezkedő portásfülke és az ügyeletes tiszt szobája váltja ki a látogatóban. Innen már csak lefele vezet az út, a parkányszintre. Itt működik az államvédelmi hatóság, a párt ökle. Zárkát találunk itt „teljesen berendezve”, valamint kínzó- és vattatókamrát. A kínzóeszközök sem hiányoznak, meg a cementpadlóba mélyített vércsatorna.

A kegyetlen vattolás hanganyagát jobb, ha nem is ecsetelem.

A múzeum csak keddenként délután látogatható. Érdeemes látogatásunkat előre megbeszélni a 06 92 314 537-es számon.

Ámon Antal

Alábbi írásunk a POFOSZ 1956-os Hagyományörző Tagozta által 2016-ban kiírt irodalmi- történelmi pályázatra érkezett pályamű

Készítette: Duka Tímea-Ildikó
Kommunikáció és közkapcsolatok
Mesterszak I.év

**Színészi sorsok—Színészi (h)arcok - 1956 rejtélye a
színpalok mögött
Folytatás**

Földes Gábor

„Nehéz szerepemet, ha a feloldás, ha a tragikus finálé fejezi is be, teljesen nyugodtan, az igazság fölényével fogom végigjátszani. Akik szeretnek és törődnek velem, köszönöm, akik nem, ez már közömbös nekem.”(1) -írta Földes Gábor, feleségéhez címzett levelében.

Földes Gábor, a győri Kisfaludy Színház 1958-ban kivégzett főrendezője.

Mindezek után úgy gondolom, hogy nem hunyhatok szemet a megtorlásban részesült színész óriások esetében. Tudniillik, hogy sok tanulmány, sajtó, illetve adattár adatait átvizsgálva mindenhol azt találhatjuk, hogy a színész ikonokat nem érthette megtorlás. Rákosi Mátyás állítása azt mondja ki, hogy a színész arcok legtöbbször szerencsésnek mondhatja magát. Bennem felmerül az a kérdés, ha ezt szerencsésnek lehet nevezni, akkor mégis ki az a Földes Gábor, akit kivégeztek? És miért? Talán azért mert embertársaiért harcolt, kiállt mellettük, és próbálta megelőzni a hatalmas vérontást, ami 1956 októberében bekövetkezett?! **Bölcsök mondják, egy fecske nem csinál tavaszt !!!**

(1) Szarka Lajos: A letört olajág Földes Gábor monográfiája, Hévíz önkormányzata, É.N

Földes Gábor nevét fekete betűkkel jegyzi a forradalom krónikája: az egyetlen színész-rendező volt, akit megtorlásképpen kivégeztek. A győri Kisfaludy Színház 33 éves művésze társaival 1956. október 23-án létrehozta a győri *Petőfi Kört*.

Földes Gábor nevét nemcsak a forradalom krónikája jegyzi, hanem a színházak történetében aranybetűkkel jegyzik a nevét. Az ifjú főrendezőt az ország legjobb színházi szakemberei között tartották számon. Származása ellenére, ugyebár zsidó volt, nagy karriert épített fel. Többek között a nevéhez fűződik „*A köszívű ember fia*” című Jókai-regény dramatizált változatának színpadra vitele 1952. október 6-án. Földes Gábor pályája felfelé ívelt, 1955-ben a Szocialista Munkáért Érdemérmét vehette át, 1956. április 4-én pedig a Jászai-díjat.

Nagy Imre és politikája mellett kampányolt, követelte Magyarország szuverenitásának helyreállítását, igyekezett megfékezni a vérontást. A győri rádióban, a „*Hazánk*” című lapban, színházi és egyéb kulturális rendezvényeken kiállt 1956 szellemisége mellett, még sikerült kiharcolnia azt is, hogy a színház első, decemberi premierje a „*Bánk bán*” című tragédia legyen. 1957. május 3-ban tartóztatták le, szervezkedés vezetése, és gyilkosság vádjával ítélték halálra, majd 1958. január 15-én kivégezték.

Szarka Lajos bővebben tárgyalja *Földes Gábor tragédiája -A főrendező*, akinek Kádár írta a *Finale* című cikkében, hogy Földes Gábor hithű kommunista volt, de már 1953-ban csatlakozott Nagy Imre irányvonalához s az általa meghirdetett reformpolitikához. 1956 októberében a győri pártellenzék egyik vezető személyiségévé vált, részt vett október 23-án a helyi Petőfi Kör megalapításában, majd október 26-án az Ideiglenes Nemzeti Tanács elnökségi tagjává s egyben az értelmiségi tanács elnökévé választották. Meghatározó szerepe volt abban, hogy október 25-én a megyei börtönnél kibontakozó tüntetés és összecsapás nem járt még több halálos áldozattal. Október 26-án délután a mosonmagyaróvári sortűzet követően a városba küldték, ahol sikerrel vette elejét a további vérontásnak, s fegyverezte le a mézszárlásért felelős határőrlelkanyát („*zöld ávosok*”). Október 28-án egy radikális tüntetés hatására, melynek antiszemita felhangjai is voltak, kizárták a Nemzeti Tanácsból. A november 4-ei szovjet beavatkozás után cikket írt a „*Hazánk*” című lapba „*A munkásosztály a nemzeti harc élén*” címmel (1956. november 13.), s az újrainduló színház első premierjeként Katona József Bánk bánját vitte színpadra. Ez a tett bátor hitvallás volt az ország függetlensége s a demokratikus reformok jogossága mellett, a szovjet megszállók elleni nemzeti tiltakozását fejezte ki.

Földes többszöri letartóztatása, majd szabadon engedése után sem távozott külföldre. A koncepció per – Földes Gábor és társainak bűnpere a mosonmagyaróvári eseményekkel kapcsolatban – 1957. május 23-án kezdődött meg a győri megyei bíróság előtt. A vád az elsőrendű vádlott, Földes Gábor esetében a népköztársaság (népi demokratikus államrend) megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése, valamint gyilkosságra való felbujtás volt. A „győri Nagy Imre-pernek” is nevezett eljárásban a hatalom – dr. Grátz Endre ügyész és Gyepes István bíró – példát akart statuálni, bizonyítva, hogy egy Nagy Imre-hívó kommunistának nincs irgalom. A vád egyik tanúja a győri színház Leningrádban végzett rendezője, egyben párttitkára, Giricz Mátyás volt, aki kemény vádakkal illette egykori főrendezőjét. Elmondása szerint Földes egy kocsmai beszélgetésben „angyal földi szarnak” nevezte Kádárt, a Szovjetunióról pedig kijelentette, hogy terjeszkedő imperialista nagyhatalom. Az ítéletet 1957. június 10-én hirdették ki, melyben Földes Gábor elsőrendű vádlottat és öt társát halálra, valamint vagyonek kobzásra ítélték. (2)

Hiába jártak közben barátok és kollégák (Major Tamás, Simon Zsuzsa, Kelen Béla), Kádár szóban kegyelmet ígért a közbenjáróknak, a hatályos ítéletet mégis végrehajtották a győri megyei börtön udvarán 1958. január 15-én, hajnali 4 óra 57 perckor. Földes Gábor a bírósági eljárások során nem kért magának kegyelmet, csupán golyó általi halált – hiába. Utolsó szavaival, amíg a kötél szóhoz engedte jutni, a szocializmust, Nagy Imrét és az ország függetlenségét éltette.

Darvas Iván

A Madách Színház tagja, Darvas Iván az országban maradt az események után, bízva abban, hogy hírneve miatt nem éri bántódás. Nem így történt. Részben személyes okokból kapcsolódott be 31 évesen a szabadságharcba, mikor 1956. október 30-án délelőtt a *Budapesti Országos Börtönbe* ment, hogy a korábban kémkedés és hazaárulás vádjával lecsukott bátyját kiszabadítsa. A Legfőbb Ügyészség forradalmi bizottságához irányították, ahol megbízólevelet kapott a Rákosi-rendszerben elítélt politikai foglyok kiszabadítására. Ezzel a megbízással 120-140 politikai fogolynak - köztük bátyjának - állított ki szabaduló levelet. Píldát akartak statuálni vele, és színházpolitikai okokból emeltek vádat ellene. 1957 májusában tartóztatták le a lakásán ellenforradalmi szervezkedés, bűnöző fegyveres kiszabadítása vádjával. Felrótták neki azt is, hogy kapcsolatot tartott a *Szabad Európa Rádióval*, sőt még azzal is meggyanúsították, hogy November 4-e után szándékosan akadályozta a sztrájkoló színházak működésének megkezdését.

(2) Évtizedek hamuja alatt. Hetek, 2006. november 3.; Szarka Lajos 2006. 11. 10. (X/45)Földes Gábor tragédiája - A főrendező, akinek Kádár írta a finálét

A börtönből 1959. április 4-én szabadult. 1963-ig segéd munkásként dolgozott, például egy VII. kerületi, Damjanich utcai műanyagüzemben, majd a Miskolci színházban térhetett vissza ugyanebben az évben színészként.

Részlet a Darvas Ivánnal készített interjúból:

Darvas Iván: Tudtam, hogy három évig nem szabad bűnözni

(Részletek egy nyilvános, színházi mélyinterjúból)

- Tulajdonképpen miért ítélték el 56 után? Sokan úgy tudják, hogy foglyokat szabadítottál ki a börtönből 1956 október végén. Mondják, hogy politikai meggyőződésből. Mások szerint személyes indítékból. Mi az igazság?

- A kettő összeesett; politikai meggyőződésből és személyes indítatásból is. Testvéremet... 1955-ben letartóztatták. Először kötél általi halálra ítélték, majd másodfokon - az már 56 nyarán volt - kapott 10 évet. Bátyám másodrendű vádlottja volt egy olyan pernek, amelyben 14-en szerepeltek. Én voltam szerényen a tizenötödik, de én csak feljelentési kötelezettség elmulasztásáért kaptam egy évet. Azt is csak felfüggesztve, mégpedig háromévi próbaidőre. Tehát tudtam, hogy három évig nem szabad bűnözni, de - az ismert körülményeknél fogva - csak két hónapig bírtam ki. Október 27-én ugyanis becsengetett hozzám az augusztusban hozott ítélet elsőrendű vádlottja, és azt kérdezte; hol van a bátyád?! Te kérdezed tőlem? - hüledeztem. Nem te ültél vele? Nem - mondja ő -, mert két héttel ezelőtt minket átszállítottak Vácra és mi onnan kitörtünk. - És a bátyám akkor hol van? - kérdeztem. Biztos a gyűjtőben - válaszolta, és aztán 30-án elmentünk együtt a gyűjtőfogházba.

- A bátyádért?

- Természetesen, igen.

- Fegyver nélkül?

- Ugyanezt kérdezték tőlem komoly szakértők hosszú, hosszú hónapokon keresztül. Rendkívül behatóan érdeklődtek: fegyver nélkül? Igen, fegyver nélkül. Nem volt fegyverem.

~ De hát mégis hogy képzelted? Azt gondoltad, hogy odamész, be sem kell mutatkozni, hiszen föl ismernek, aztán közlöd a kívánságod és...

~ Bemutatkoztam. Nem bízva abban, hogy föl ismernek, bemutatkoztam. Illetve előbb illedelmesen becsengettem.

- Hol?

- Hát a főkapun! Nem a „művészbejárón”, hanem a főkapun, ahol a hozzátartozók mennek beszélőre.

- És?

- És kijött egy ember. Az volt a börtönparancsnok; Bakondi alezredes úr. Ráműtött a társamra és azt mondtam neki, hogy kérem, éppen itt áll egy olyan ügynek az elsőrendű vádlottja, amelynek az én testvérbátyám a másodrendű vádlottja. Ez az úr - aki két héttel ezelőtt—még itt ült önöknél, mert 15 évre ítélték - íme itt áll szabadon. A bátyám viszont, aki ugyanebben az ügyben csak 10 évet kapott, még itt ül önöknél. Szíveskedjék az én bátyámat kiengedni!

- Ezt mondtad?

- Ezt.

- És hogy reagált?

- Nagyjából úgy, ahogy most te. Vagyis visszafojtotta volna a röhögését, ha nem lett volna akkor már nagyon-nagyon meleg a szituáció. Nagyon forró volt már a talaj, és látszott, hogy napok óta nem aludt a szerencsétlen. Azt mondta: uram, hát hogy képzeled?! Ez egy hülye vicc! De - tette hozzá - amennyiben szerzem a felsőbb hatóságomtól egy olyan parancsot, amely szerint én szabadlábra helyezhetem a Rákosi-rezsimben elkövetett bűncselekmények elkövetőit, akkor nem lesz akadálya, hogy az ön testvérbátyja is szabadlábra kerüljön. Megkérdeztem; ki az ön felettes hatósága? Megmonda: a Főügyészség. Megkérdeztem, hogy hol van? Közölte: a Dorottya utcában. Elmentem, és ott is becsengettem. Hol van a legfőbb ügyész? - kérdeztem, mire azt mondták, pillanatnyilag nem tartózkodik itt, de itt van a Legfőbb Ügyészség forradalmi bizottmányának az elnöke. Mondom, na, az kitűnő; ahol már van forradalmi bizottmány, ott én ugye már jó sínen vagyok.

- Beszelnék veled, borzasztóan fontos dologról van szó! - ráncoltam a homlokom. Kisvártatva bejött egy úr, széttárta a kezeit és szó szerint azt mondta; drága magyar testvérem! És akkor már éreztem, nyert ügyem van. Előadtam a panaszomat.

- Mit?

- Hát, hogy most jövök a gyűjtőfogházból, ott még senyvednek ezek a szerencsétlenek Rákosi börtönében és hát íme, itt az elsőrendű vádlott, és az én testvérem, a másodrendű még mindig ül. Föl volt háborodva, és azonnal gépelte a parancsot, amelynek értelmében egy 5 tagú bizottság - két ügyész, egy páncélos százados, Bakondi alezredes, a börtönparancsnok és jómagam - szabadlábra helyezi a Rákosi-rezsimben elkövetett politikai bűncselekmények elkövetőit. Ami azt jelenti tehát, hogy a háborús bűnösök és a köztörvényesek kimaradnak ebből az akcióból. Én a magam részéről meg voltam ezzel elégedve; Vissza mentünk, átadtam a nyílt parancsot Bakondi alezredesnek, akin látszott, hogy mekkora kő esik le a szívéről, hogy ezt a parancsot megkapta. Intézkedett, hogy kezdjék a rabok kiszabadítását a bal csillagban. Én akkoriban persze nem tudtam, hogy az mit jelent - később bezzeg megtudtam, hogy hol a bal csillag -, de mindenesetre azt javasoltam; ne csillag szerint induljunk el, hanem ábécésorrendben kezdjük. Gondoltam egy D betűvel kezdődő névre viszonylag gyorsan sor kerül.

Elfogadták, és száznegyvenediknek kijött a bátyám. Nekem ez elég is volt, szépen elbúcsúztam tőlük és otthagytam őket. Láttam, a dolog működik, a magam részéről befejezteknek tekintetem az eseményt. A bátyám hamarosan el is utazott Magyarországról.

- Elutazott? Mikor?

- Ez november 4-e után volt. Egy autón ment el Szombathelyig, aztán ott átlépett a határon. Abban az autóban volt egy hely, amit nekem tartott fenn a testvérem. És én azt mondtam neki, hogy te, én nem megyek, én itt maradok. Azt mondta: ugyanabba a cellába fogsz kerülni, amelyikből én kijöttem. Ez persze költői túlzás volt. Jártam abban a cellában, csakugyan jártam, de nem abba, hanem egy másikba kerültem. Ő az úgynevezett mérnökirodán dolgozott, a gyűjtő bal csillagában, én pedig később - börtönkarrierem delelőjén - mint könyvtáros, nagyon-nagyon sok kellemes órát töltöttem abban a bizonyos mérnökirodában, amelyről a bátyám precízen megjósolta: néhány évig ott lesz a tartózkodási helyem. Nos, amikor azt mondta, hogy menjek vele, és én ösztönösen megéreztem, hogy ez döntő fordulat lesz az életemben és úgy döntöttem: itt maradok, akkor tudtam, hogy ennek milyen következményeivel kell számolnom. A későbbiek ezt teljes mértékben igazolták.- Hány évre ítélték?

- Kettőre. De megkaptam azt a bizonyos felfüggesztett egy évet is, úgyhogy három évre ítélték el. Végül is 22 hónapot ültem csak. Mert volt közben egy közkegyelem.

- Én igazából talán nem is nagyon hoztam volna szóba részletesen a börtönéveket, ha egyszer nem mondtad volna nekem azt a furcsa mondatot, hogy te nagyon szorgalmasan ültél. Ez azért mégis érdekel; hogy lehet szorgalmasan ülni?

- Lehet, hogy tréfásan fejeztem ki magam, de nagyon komolyan gondoltam. Mert nem lehet förtelmesebb és szörnyűbb dolog, mint ártatlanul ülni börtönben. Az valami ijesztő és meddő dolog lehet, azt hiszem. Én nem tartozom ezek közé. Az én szűk két évemet - mert hisz csak 22 hónap volt, amit bent töltöttem - nem tartom és akkor sem tartottam meddőnek. Sűrű és hasznos két évnek bizonyult. (...) Azt hiszem, hogy a haza az a hely, ahol az ember hasznosan tud szenvedni. Amikor a szenvedés hasznára válik, amikor föl tud rá valamit építeni, az a haza. Ha ez bárhol másutt történt volna meg velem, nem tudtam volna levonni belőle konzekvenciát, nem tudtam volna erre ráépíteni semmit, hanem elveszítettem volna két évet. Én így nyertem két évet, méghozzá az életemben meghatározó két évet. -

Furcsa, amit mondasz. Bizonyára így van, mert hiszen ha így éled meg, és így élted át, akkor nyilván így van. Tehát nem kételkedem, csak megjegyzem; elég szokatlan, hogy valaki csodálatosnak mondja a börtönéveit. Másrészt - bármit állítasz - bőven volt mit veszítened. Mert hogyha emberileg és lelkileg föl is építetted magad, nyilvánvalóan arra készültél, hogy a régi hivatásodban fogsz új életet kezdeni.

Csak hogy ezt nem engedték meg neked. Hosszú időn keresztül nem lehettél színész. Tudom, hogy sokféle dologgal próbálkoztál; plakátot terveztél, fordítottál, műanyag kabátokat ragasztottál. Tudom, hogy az Astoriánál a metróépítkezésen dolgoztál és ez volt az az időszak, amikor az Állami Operaház ünnepelt csillaga, Házy Erzsébet házasságra vagy vadházasságra - nem tudom pontosan - lépett a metróépítkezés zsaluzóbrigádjának egyik tagjával.

- Ez így igaz. Közvetlenül a börtönbüntetésem előtt forgattunk együtt egy nagyon gyenge operettfilmet.

- Ez volt a Gerolsteini kaland.

- Meg a miénk. Ő volt a női főszereplője és engem választott a rendező a férfi főszerepre. Ott aztán a magam nem agresszív módján csaptam neki a szelet.

- Na jó, de közben eltelt néhány év. Úttél börtönben, zsaluztál az építkezésen, hogy jött össze újra a régi szituáció?

- Tudj' isten. Látod, ezek szerint mégsem kell agresszív férfiasság ahhoz, hogy az ember olyan mély benyomást tudjon kelteni egy hölgyben, aminek következtében még két év után is emlékszik rá... Nyíltan meg kell mondanom, hogy ő keresett meg engem, a zsaluzóbrigád tagját. Én nem forogtam azokban a körökben akkor, mint ő. Én igenis a munkásosztály köreiből forogtam, és a magyar munkásosztályról szerzett tapasztalataim, információim számomra azóta is fontosak, meghatározóak, mélyek. Csakugyan azt mondom, hogy ezek nagy-szerű és csodálatos évek voltak.

- Akkor miért tanácsoltak el az egyik munkahelyről? A metróépítkezésen az Astoria megállót csináltátok éppen . . .

- Azért, mert bambák, hülyék, rosszindulatúak és gyávák. Azért.

- Nem értem.

- Én az Astoria Szállodával szemben lévő megállónál dolgoztam, 40 méter mélységben a föld felszíne alatt. Egyszer hívtak a pártirodára, és közölték velem, hogy átkerülök valahova a fészkes fenébe, a város peremére, ahol egy másik megálló épül. Miért, hát micsoda dolog ez? - ordítottam. Itt hirdették a munkásfelvételt, én ide jelentkeztem. Bevallom, én gyűlölök korán kelni, itt lakom 5 percnire. És ha áthelyeznek, akkor fél órával előbb kell kikászálódni az ágyból! Különben is: miért akarnak innen elhelyezni? És akkor kibökte: azért, mert maga itt nagyon szem előtt van! Szó szerint ez volt az indoklás. Mondom, 40 méternyire a föld felszíne alatt szem előtt vagyok?! - Ha nem tetszik, kérem, mondjon föl! Abban a másodpercben fölmondtam...

Kérdezett: Mester Ákos. In: Magánbeszélgetések közügyben. Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó vállalat é.n.

Mensáros László

A híres színészek köréből nem szabad kifelejtennem Mensáros Lászlót sem. Ő is egyike azoknak a színészeknek, akiket többek között megtorlás ért. A 30 éves Mensáros Lászlót két évre börtönözték be, miután a debreceni színház forradalmi bizottmányának az elnöke volt. A debreceni *Csokonai Színház tagjaként* vett részt a *Kossuth Kör* rendezvényein, és tagja volt annak a küldöttségnek is, ami a követelésüket a kormányhoz vitte. Szervezkedésben való aktív tevékenységért ítélték el. Csak 1961 őszén érték el Aczél Györgynél, a művelődésügyi miniszter helyettesénél, hogy az épp pincérkedő színész újra egy színházhoz szerződhessen.

További színészek és történetek....

Az 1956-os eseményeket követően többen is disszidáltak a színészek közül, például a 26 éves Ferrari Violetta például Németországba ment, ahol főleg akcentussal beszélő figurákat alakított. A Nemzeti Színház társulati ülésén - amin Majort Tamást leváltották igazgatói tisztségéből - a színésznő osztotta ki a minisztériumból megszerzett káderlapokat, így valamennyi tag megtudta, hogy milyen vádakkal illette őt a nagy hatalmú igazgató. Ferrari Violetta többek között, azért távozott külföldre, mert tartott a bosszútól, hisz előtte Mészáros Áginak is kettétörték a pályáját, miután nem volt hajlandó hazudni és megalkudni. (3) Ferrari Violetta volt az a női színész, aki nem tudta elviselni, hogy az akkori kormány tönkretegye és megsemmisítse mindazt amit eddig felépített. Ez is mind bizonyítékul szolgál arra, hogy sok színészt eszköznek használt a kormány. Szörényi Éva, szintén a nemzet színésze Szabó Sándor színésszel és az ő feleségével, Bárczy Kató színésznővel távozott külföldre. A disszidáltak közül Szabó Sándor aratott csak kint jelentősebb sikereket: Hollywoodban és a Broadway-on is szerepelt, sőt 1976-ban hazatért, és ismét filmszerepeket kapott.

Mészáros Ági

1956 és annak súlyos következményei.

Egy mondat...

".. addig nem lépek színpadra, amíg itt vannak az orosz csapatok!" - így hangzott Mészáros Ági beszéde 1956-ban.

Hogyan lehet belebetegedni a melözöttségbe fiatalon és tehetségesen?

Mészáros Ágit a forradalom leverését követően retorziók sorozata éri életében. Egyetlen mondata szövi és pecsételi meg egész életét. Mészáros Ági ekkor már túljutott 40. életévén, s így éppen abban a korban volt, amikor színésznő számára fontossá válik a színpadi szerepkörváltás.

De, ez nem valósulhatott meg. Mondata nagy nyomást gyakorolt életére. Szerepektől tiltották el, nem adtak neki filmbeli szerepeket, s ha esetleg színpadra is lephetett, akkor csakis mellékszereplőként láthatta őt a néző. Mészáros Ági azon színésznők sorából való, akik nagy bátorsággal lépett fel az 1956-os forradalom, ami bizony nem végződött eredményesen hiszen pályáját kettétörte a politika. Nemcsak a karrierje megsemmisítését jelentette az 1956-os forradalom, hanem egészségileg is tönkrement. Több életrajzi adatot és dokumentumfilmet átvizsgálva következtethető, hogy az 1956-os események akkora nagy hatást gyakoroltak egészségére, hogy nemsokkal a történetek után súlyos mértékű agyembóliát szenvedett. Az ezt követő felépülési időszakban újra kellett tanulnia beszélni, sőt még néhány felvételéből újra kellett tanulnia a sajátos mozdulatait is.

Mészáros Ági azon színésznők egyike, akik pályája egy csapásra tönkrement, mikor 1956-ban a szovjet csapatok távozását követelte. Szépsége kifogástalan volt, leleccotthonból került a Nemzeti Színpadra.

Kávássz Klára, a Nemzeti Színház könyvtárvezetője elmondta, hogy imádkozta, hogyha imádkoztak. Mészáros Ági minden szerepet eljátszott, kezdve a malteros lánytól egészen a legcsodálatosabb Ibsen szerepekig. *“Nagyon nagy kedvence volt Rákosinak.”* -mondta Voith Ági, Mészáros Ági lánya, az *Rtl Klub* által készített dokumentumfilmben. A természetessége mindenkit elvarázsolt. Mészáros Ági a háború alatt is hitet adott a háborúból hazatért katonáknak. A kialakuló történelmi helyzet következtében, Mészáros Ági pályája mint ahogyan korábban említettem jelentős törést szenvedett az 1956-os események okán. A konfliktus és a későbbi megtorlás kiváltó oka egy később soha vissza nem vont rádióbeszéd. A Mészáros Ágiról szóló dokumentumfilmben, lánya Voith Ági kimondja, hogy ő volt az egyetlen olyan ember aki nem vonta vissza a kijelentését. Míg, más meghunyászkodva visszavonta kijelentését, ő soha nem bújta el a szavai mögé. Voith Ági konkrétan kimondja, hogy *“anyám nem csinált a szájából s...t, ahogyan más”*. (4)

(4) <http://rtl.hu/rtlkub/21szazad/videook/327069>

Tisztelt olvasóinkhoz!

Az Őrző számai igény szerint nyomtathatók. Ezért, ha valaki szeretné megkapni a korábbi számokat, jelezze, és eljuttatjuk hozzá.

Aki pedig nincs a levelezőlistánkon, de szeretne rákerülni, szintén jelezze.

Elérhetőség: Ámon Antal, 06 30 814 9917 vagy 1 257 0190 és:
antaltopamon@hotmail.com

Aki pedig elolvasta, ne dobja ki példányát, hanem adja tovább!

Az Őrzőnek nincs fogyasztói ára. Csak értéke van.

Ő volt az egyetlen aki nem lépett vissza, habár tudta, hogy mi lesz a következménye, de ennek ellenére is vállalta a következményeket. Elhangzik ugyanis a Magyar Rádióban egy felhívása, a magyar színészek nevében, amelyért később mondhatjuk akár úgy is, hogy pokolra kell mennie... Mészáros Ági maga vallja, hogy 1956. október 29-én Hont Ferenc hívja be a Parlamentben berendezett ideiglenes rádióstúdióba, hogy szóljon az ország népéhez - nyilvánvaló, hogy népszerűségére és az emberekre tett hatása okán kerül előtérbe személye. Elhangzik a később sokszor a szemére vetett mondat, beszédének részeként:

".. addig nem lépek színpadra, amíg itt vannak az orosz csapatok!"

Hont Ferenc hívott, hogy menjek el vele a Parlamentbe, berendeztek ott egy ideiglenes rádióstúdiót, beszéljek az ország népéhez, szavaljak vagy mondjak valamit, amit akarok. Engem szeretnek, hallgatnak rám. Hát elmentem. Óriási felfordulás volt, szaladgálás, a szomszéd helyiségben tanácskoztak a politikusok. A stúdióban néhány soha nem látott arc fogadott, egyedül Máriássy Juditot ismertem fel közülük. Rám is átragadt a többiek izgalma, és akkor azt mondtam a mikrofonba, hogy addig nem lépek színpadra, amíg a szovjet csapatok itt vannak nálunk. ... Én akkor azért mondtam azt a mondatot, mert attól tartottam, hogy a régi rendet akarják restaurálni." (5)

Mészáros Ági teljes rádiószövege

(Forrás: <http://rtl.hu/rtlklub/21szazad/videok/327069>)

1956 - október 29 – én: orosz ellenes beszédet mond a rádióban.

Bár ez a véleménye, mégis csak belerángatták,
mert szükség volt a nevére, a népszerűségére.

"Október 29. 16.00 Mészáros Ági az ország leghíresebb színésznőit hallhatják: Most Mészáros Ági Kossuth-díjas színművésznő áll a mikrofon előtt. Most nem egy színész, hanem egy magyar anya áll a mikrofon előtt. Az elmúlt években és az elmúlt békegyűlésen hangoztattam, hogy félttem gyermekeink jövőjét. Azért küzdöttem és akarok küzdeni, hogy ne folyjon többé drága magyar vér. Az elmúlt tragikus napok komolysággal, de egyben ... biztosítják ... így tovább nem mehet. Ezt mindenki tudja. Ebben az országban csak úgy élhetünk, ha mi magyarak magunk intézzük sorsunkat. Ezt csak abban az esetben tudjuk, ha a szovjet csapatok elhagyják hazánkat.

Az elmúlt években annyi ígéretet kaptunk, amiből semmi sem lett. Hiszek benne, hogy ezúttal az ígéret nem marad üres szó. Én a magam részéről csak akkor fogok tovább dolgozni, ha ez az ígéret a legközelebbi napokban valóra válik."(6)

(5) <http://www.szineszkonyvtar.hu/contents/k-o/meszarosaelet.htm>

(6) (6)"A magyar forradalom és szabadságharc a hazai rádióadások tükrében" - Free Europe Press, New York

Forrás: "A magyar forradalom és szabadságharc a hazai rádióadások tükrében" - Free Europe Press, New York

Mészáros Ági mondata tulajdonképpen a színészsztárcát kezdetét jelentette. A beszéd egy mondatát kiemelve, a frissen nyomott *Hétfői Hírlap*" közli is nyomban, még 1956. október 29-én. Egy, a *Szabad, igaz rádiót*" követelő, illetve a hazugságoktól mentes hírközlést dicsérő cikk alatt jelenik meg, ezzel a kiemelt címmel: *Hétfőn megváltozott a hangja.*"

"Mészáros Ági hétfő délután 4 órakor nyilatkozott a Magyar Rádióban: *Ameddig szovjet csapatok vannak, ne szóljon egyetlen magyar színész sem.*"

Az idézett mondat azonban igazán másnap terebélyesedik ki, amikor október 30-án 11-órakor, a Nemzeti Színházban meghirdetett gyűlésen kimondják a színészek és színházak képviselőiben megjelentek, hogy *hem folytatják munkájukat a színészek, míg szovjet csapat van Magyarországon. Küzdenek mindennemű restauráció ellen. Nem dolgoznak, míg megnyugtató módon fel nem osztatják az ÁVH-t (Állam Védelmi Hivatal) és felelősségre nem vonják a bűnösöket, s nem biztosul a Szovjetunióval való teljes egyenlőségen alapuló független viszony.* (Forrás: Igazság, 1956. október 30.)

A pályamű befejező részét a következő számunkban olvashatják.

Blaha Lujza tér, 1956. október, háttérben a Nemzeti Színház

fotó: FORTEPAN / pesti srác2

Alább egy kanadai magyar emigráns költő, Négyessy Irén versét adjuk át és mentjük meg a jövőnek. A verset az ausztráliai Magyar Élet című hetilap 1981. október 22-i száma közölte. Az emigrációban sajátos, örökös remény süt a költeményben, hogy a hosszúra nyúlt Kádár-korban a nemzet egyszer, hamarosan újra szabadságra robban.

Mint ötvenhatban

Nemzet-téli fagyban	Mert ott van
bánat-lakatban	a vérben, az agyban –
a nép – a Népem,	nem a dinamitban
de mélyen a szívében	már nem is a jajban
izzik mint a katlan.	már dobban
Mint ötvenhatban....	mérföldes diadalban,
	jöttét tudja a Lét
Nem a gyászos	– benne dalol –
nem a véres	és érzi közelgő lépteit valahol.
nem a mohácsi, muhi,	
nem a pesti temető –	Nemzet-téli fagyban
de a reményes	bánat-lakatban
egekre törő	a nép – a Népem,
századok lábnyomán átlépő erő	de mélyen a szívében
huszonöt év vermébe fojtottan	izzik mint a katlan.
egyszer újra: robban!	Mint ötvenhatban....

Impresszum: ŐRZŐ, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége (POFOSZ) 1956-os Hagyományörző Tagozatának negyedéves hírlevele. Főszerkesztő: Ámon Antal.

Tel.: (1) 257-0190, 06 30-814-9917 Szerkesztő: Vasvári Éva, lapszerkesztő: Kurtz Mária

Kiadóhivatal: 1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 155.

Tel: (1)789-1466, e-mail: hagyomanyorzok1956@gmail.com

Americo Makk: The murder of Hungarian Freedom